

KUHMON KAUPUNKI

ARVIOINTIKERTOMUS 2019

Tarkastuslautakunta 11.6.2020

Sisällysluettelo

1	KUHMON KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA	3
1.1	Tarkastuslautakunta ja sen tehtävät.....	3
1.2	Tarkastuslautakunnan kokoukset ja työskentely.....	3
1.3	Tilintarkastus.....	4
2	VUODEN 2018 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY	4
3	TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	4
3.1	Strategian toimeenpano ja toteutuminen.....	4
3.2	Henkilöstö	7
3.3	Kaupunkiympäristön palvelualue	8
4	MUU TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINTI.....	10
5	YHTEENVETO	11
6	ALLEKIRJOITUKSET	12

1 KUHMON KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

1.1 Tarkastuslautakunta ja sen tehtävät

Jäsen

Ritva Pääkkönen, pj.
 Tuomo Määttä
 Pentti Sorjonen, vpj.
 Miia Ainasoja
 Pertti Saarimaa
 Marjatta Morozova
 Päivi Haverinen
 Tauno Harinen

Henkilökohtainen varajäsen

Liisa Malinen
 Reijo Malinen
 Harri Lehtonen
 Virpi Riikonen
 Ilkka Rynänen
 Noora Limnel
 Kati Sarvela
 Martti Hannikainen

Sirpa Seppänen, sihteeri

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhtiöiden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutusta.

Lisäksi tarkastuslautakunnan tulee valvoa Kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Ajantasaiset sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin internet-sivuilla.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoukset ja työskentely

Arviointityö

Lautakunnan työn painopisteenä vuodelle 2019 on kaupunkiympäristön palvelualue. Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuotta 2019 koskevaa tarkastusta varten yhdeksän kertaa.

Kokouksissa käsiteltäviä asioita toimintakauden suunnittelun ja tilintarkastajan raportoinnin sekä toiminnan ja talouden tarkastuksen lisäksi ovat olleet erityisesti tilapalvelujen sekä elinkeino- ja maaseutupalvelujen toiminta. Tarkastustoimintaa on suoritettu kuulemalla. Kuultavina ovat olleet tekninen johtaja Jari Juntunen, tilapalvelupäällikkö Harri Piirainen, puhtaus- ja ateriapalvelupäällikkö Päivi Kyllönen, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Tuomas Kettunen, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Anneli Kinnunen, kehitysjohtaja Soile Holopainen sekä talousjohtaja Eija Jansson.

Tilintarkastuksen kilpailutus

Kuntalain 122 §:n mukaan tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastuspalveluja kilpailutettaessa sopimuskaudelle 2016-2019 sopimuskauden pituudeksi määriteltiin neljä vuotta sekä mahdollisuus kahden vuoden optioon.

Edellä mainitun kilpailutuksen jälkeen uudistetun Kuhmon kaupungin hallintosäännön 74 §:n mukaan tilintarkastusyhteisö valitaan kolmeksi tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Sopimukseen voidaan kolmen vuoden lisäksi lisätä yksi optiovuosi.

Tarkastuslautakunta käynnisti koko kuntakonsernia koskevan tilintarkastuksen kilpailutuksen vuosille 2020-2022 marraskuussa 2019. Määräaikaan mennessä saatiin yksi tarjous. Tarjouksen jätti

KPMG Oy Ab. Tarkastuslautakunta valmisti tilintarkastusyhteisön valinnan kaupunginvaltuustolle. Kaupunginvaltuusto valitsee tilintarkastusyhteisön koko kuntakonsernille toukokuun 2020 kokouksessa.

Talous

Tarkastuslautakunnan toimintakulut vuodelta 2019 olivat yhteensä 24.387 euroa, josta lakisääteisen tilintarkastuksen osuus oli 17.130, muut tilintarkastuspalvelut 520 euroa ja tietohallintopalvelut (sidonnaisuusrekisteri) 1.200 euroa.

1.3 Tilintarkastus

Tilintarkastuspalvelujen tuottajana sopimuskaudella 2016-2019 on KPMG Oy. Vastuullisena tilintarkastajana toimii Antti Kääriäinen (JHT, KHT). Kuhmon kaupungin tilintarkastukseen vuodelle 2019 tilintarkastajat käyttävät 17 työpäivää. EU-hankkeiden tarkastuksia ei ollut vuonna 2019. Tytäryhteisöjen tilintarkastuksen laajuus oli neljä työpäivää.

Kaupunginhallituksen antaman toimintakertomuksen, suoritettujen kuulemisten ja saatujen selostusten perusteella lautakunta on tarkastellut valtuuston asettamia tavoitteita ja niiden toteutumista. Tilintarkastaja on esitellyt tilintarkastussuunnitelman 6.9.2019 ja raportoinut havainnoistaan tarkastuslautakunnalle 19.12.2019 ja 5.5.2020.

2 VUODEN 2018 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Kuntalain (410/2015) 121 4 ja 5 momenttien mukaan Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Kaupunginhallitus käsitteli tarkastuslautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksen kokouksessaan 13.8.2019 § 204 ja saattoi sen edelleen lautakunnille lausunnon valmistelua varten. Kaupunginhallitus antoi kaupunginvaltuustolle lausunnon arviointikertomuksesta 5.11.2019 § 275.

Kaupunginhallituksen lausunto tarkastuslautakunnan tekemästä arviointikertomuksesta 2018 on luettavissa kaupungin nettisivuilla osoitteessa <http://kuhmo.oncloudos.com/kokous/20192286-3-1.PDF>

3 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1 Strategian toimeenpano ja toteutuminen

Kuntalaisnäkökulma

Hyvinvointiraportti 2019

Kh25.2.2020 § 35/Kuhmon kaupungin hyvinvoinnin vuosittainen raportti 2019 ja hyvinvointisuunnitelma 2020

Tarkastuslautakunta toivoo, että hyvinvointiraportin kautta saatavat tulokset ja tieto pystytään hyödyntämään ja samalla pyytää kiinnittämään huomiota erityisesti raportilla ilmenneisiin hyvinvointiin liittyviin puutteisiin. Tarkastuslautakunta toteaa, että osa raportin tiedoista oli vanhentuneita.

Viestinnän aktivoiminen

Viestinnän suunnitelma/kv18.6.2019 § 50

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisessä arviointikertomuksessa tehtyyn huomioon viestintäohjeen käsittelyn puuttumisesta kaupungin ylimmissä luottamuselimissä on havahduttu ja että viestinnän suunnitelma on tuotu valtuuston käsittelyyn kesäkuussa 2019. Samalla lautakunta toteaa, että viestintä on parantunut ja sitä toteutetaan monipuolisesti.

Vieraslajien poistosuunnitelma

Lupiinien torjuntamalli Kuhmossa kesällä 2019 levisi nopeasti myös Kainuun muihin kuntiin. Kuhmolainen Keskuspuiston putsajat –ryhmä torjui heinäkuussa 2019 vieraslajeja Kuhmon keskustan viheralueilla yhteistyössä Kuhmon kaupungin ja Lentua-Seuran aktiivijäsenten kanssa. vapaaehtoiset tekivät työtä vieraslajiongelman tunnetuksi tekemiseksi ja kaupunki otti aiempaa aktiivisemman rooli talkoiden tukemisessa tarjoamalla jätesarjia ja jätteiden poiskuljetuksen talkoiden jälkeen. Talkoot herättivät myös ohikulkijoita torjumaan vieraslajeja omilta kulmiltaan. Talkoilla saatiin aikaan näkyvä vaikutus keskeisiin virkistysalueisiin, mutta myös luonnon monimuotoisuus ja pitkäjänteisen torjunnan tärkeys otettiin toiminnassa huomioon. Talkooryhmä sai Kainuun maa- ja kotitalousnaisten myöntämän Kainuun vuoden maisemateko –tunnustuksen marraskuussa 2019 (kh26.11.2019 § 293)

Kuhmon Vihreiden, Kristillisdemokraattien ja Vasemmistoliiton valtuustoryhmät 24.9.2019 tekivät aloitteen vieraslajien torjuntaohjelman laatimisesta, mihin liittyen kaupunginhallitus hyväksyi vieraslajien torjuntaohjelman Kuhmon kaupungille.

Tarkastuslautakunta kiittää kuntalaisia oma-aloitteisuudesta ja aktiivisuudesta asuinympäristömme viihtyisyyden ylläpitämiseksi. Vieraslajien poistoidean kaltaisia matalan kynnyksen kehittämisideoita toivotaan syntyvän jatkossakin.

Kaupungin strategiasta johdetussa toimintakertomuksessa kohdassa "Asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet" yhtenä kriittisenä menestystekijänä ne on mainittu kaikille kuntalaisille soveltuvina. Mittarina on muun muassa digitaalisten palvelujen saatavuus. Sen rinnalle voisi nostaa yhdessä tekemisen merkityksen henkisen hyvinvoinnin edistäjänä. Asukastyytyväisyys koostuu monista osatekijöistä, joten tavoitteeksi voisi kirjata vapaaehtoisesta talkootyöstä viriävän yhteisöllisyyden kasvun.

Osaamisen hallinta

Kuhmon Taitotehdas – vastaus ammatillisen koulutuksen tarpeeseen

Kuhmossa Kainuun ammattiopiston toimipaikka lakkautettiin vuonna 2012, jonka jälkeen paikkakunnalla ei ole järjestetty nuorten yhteishaussa olevia ammatillisia tutkintoja, vaan nuorten on pitänyt hakeutua opiskelemaan ammattia kotikunnan ulkopuolelle.

Osaavan työvoiman saaminen on riskinä realisoitunut alueen yrityksissä. Yhteistyössä KAO:n kanssa Kuhmo on käynnistänyt hankkeen (kh24.9.2019 § 241), jonka tavoitteena on mahdollistaa kaikenikäisten mahdollisuuden opiskella ammattiin kotipaikkakunnalla. Opiskelu tapahtuu pääosin yrityksissä. Kuhmon Taitotehdas – hankkeella vastataan Kuhmon tarpeeseen saada pysyvä opiskelija- ja yrityslähtöinen ammatillisen koulutuksen tarjonta paikkakunnalle.

Tarkastuslautakunta toivoo Taitotehdas-hankkeen mallin mukaisen toiminnan olevan ratkaisu kaikenikäisten kuntalaisten opiskelumahdollisuuksien parantamiseksi kotipaikkakunnalla ja että hankkeen myötä saadaan uutta osaavaa työvoimaa kuhmolaisten yritysten tarpeisiin. Hankkeessa kehitettävä koulutuksen järjestämis malli voisi olla ratkaisu myös muille pitkien kulkuyhteyksien takana oleville alueille.

Palvelusopimus Monetra Oy:n kanssa 1.1.2020

Kaupunginhallitus päätti 11.6.2019 § 164 Palvelusopimuksen solmimisesta Monetra Oulu Oy:n kanssa. Päätöksen esittelytekstin mukaan Kainuun kunnat, pois lukien Kajaani, irtisanoivat vuoden 2018 lopulla Kainuun sote-kuntayhtymän tuottaman talous- ja henkilöstöhallinnon palvelusopimuksen niin, että palvelu päättyi vuoden 2019 loppuun. Myös Kuhmon kaupunginhallitus teki päätöksen sopimuksen irtisanomisesta kokouksessaan 28.11.2018 § 254. Päätöksessä todetaan myös, että kaupunki valmistelee tulevan palvelumallin vuoden 2019 aikana. Valmistelua on suoritettu yhteistyössä Kainuun kuntien kesken. Konsulttina valmistelussa on toiminut Sofigate Oy. Valmistelun tavoitteena on ollut saada kuntien käyttöön mahdollisimman nykyaikainen ja laadukas kokonaispalvelu, jolla helpotetaan kuntien talous- ja henkilöstöhallintoa ja -ohjausta, kehitetään tiedolla johtamista ja tehostetaan kuntien omia prosesseja.

Tarkastuslautakunta seuraa, toteutuvatko solmitun palvelusopimuksen myötä tavoitteeksi asetetut edut.

Henkilövaihdokset Vetovoimaisuuden palvelualueella

Kaupunginjohtajan vetovastuulla on ollut Vetovoimaisuuden palvelualue. Palvelualue sisältää Elinkeinopalvelut sekä Viestintä- ja kulttuuripalvelut.

Kehitysjohtajan virka tuli avoimeksi keväällä 2019. Virkaan valittiin Soile Holopainen (kh8.7.2019 § 193), ja hän otti tehtävän vastaan elokuulla. Tehtävä kuuluu Vetovoimaisuuden palvelualueeseen. Holopaisen vastuulla on elinkeino- ja maaseutupalvelut sekä niihin liittyvät projektit.

Maaseutusihteeri Kaisa Karppila sanoutui irti virastaan reilun vuoden kuluttua virkaan valinnastaan. Hänen tilalle tilalleen maaseutusihteeriksi tuli 1.6.2019 alkaen Tuomas Kettunen. Kettunen ennätti hoitaa virkaansa noin puoli vuotta, kunnes tuli valittua varasijalta kansanedustajaksi marraskuun alussa. Maaseutusihteerin viransijainen aloitti tehtävässään vuoden 2020 puolella.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vetovoimaisuuden palvelualueella on tapahtunut viime vuosina useita henkilövaihdoksia, vaikkakin kyseiset vaihdokset ovat tapahtuneet perustelluista syistä. Henkilövaihdosten mukana voi parhaimmillaan tulla uudenlaista osaamista, mutta samalla tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota hiljaisen tiedon välittymiseen.

Riskit, keskeneräiset asiat ja valmistelun puutteet

Kontion koulun purkupäätös

Kontion koulurakennusten purkamispäätökseen liittyviin valituksiin Oulun hallinto-oikeus antoi ratkaisunsa 29.11.2019 todeten päätöksen olevan lainmukainen. Kotiseutuyhdistys teki Kainuun Ely-keskukselle syksyllä 2018 esityksen Kontion koulun vanhemman osan suojelemisesta. Kainuun Ely-keskuksella on kaksi vuotta aikaa tehdä asiaa koskeva ratkaisu. Kontion koulun uudemman osalta on valitusten rauettua katkaistu lämmöt, säästö lämmityskuluissa 35-40.000 e/vuosi.

Kaupunkikonsernin SVOP-sijoitus Elementti Sampo Oy:öön

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi 17.12.2019 kaupungin SVOP-sijoituspäätöksen Kuhmon Yrityssampo Oy:n kautta Elementti Sampo Oy:öön. Ratkaisua päätökseen odotettiin kaksi vuotta.

Tuupalan ruokalan remonttia koskeva riita-asia Peruspaasi Oy:n kanssa on edelleen käräjäoikeuden käsiteltävänä. Ratkaisua riitaan odotettiin jo vuonna 2019, ja käsittely on siirtynyt vuoden 2020 syksyyn.

Vastine valitukseen

Kaupunginhallitus on 8.10.2019 § 259 antanut vastineen valituksesta Kuhmon kaupunginvaltuuston päätöksestä 17.10.2017 § 97. Päätösehdotuksen mukaan kaupunginhallitus valtuutti kaupunginjohtajan, talousjohtajan ja hallintojohtajan laatimaan vastaselvityksen hallinto-oikeudelle.

Kaupungin www-sivuilla on vanhoja kokouskirjoja on rajallinen määrä luettavissa, joten lukija ei voi varmistaa mistään, mitä kh17.10.2017 § 97 päätös koskee.

Kainuun Etu Oy

Kainuun Etu Oy:n hallitus käsitteli 28.8.2019 strategiakokouksessaan erillisen omarahoituksen hakemista hankkeisiin kunnilta liitteen mukaisiin hankkeisiin perusrahoituksen lisäksi. Kaupunginhallitus päätti 29.10.2019 § 265 olla myöntämättä Kainuun Etu Oy:lle em. erillisrahoitusta. Jatkossa erillisrahoitusta harkitaan hankekohtaisesti ja tarvelähtöisesti Kuhmon alueelta.

Kaupungin www-sivuilla kyseisen asian kohdalta puuttuu pykälässä mainittu liite.

Tarkastuslautakunta kehottaa kaupungin eri toimialoja huolellisuuteen kokousasioiden valmistelussa sekä kiinnittämään huomiota oikaisuvaatimusohjeiden ja valitusosoitusten tietojen oikeellisuuteen (lainsäädäntöä koskevien §:ien ajantasaisuus). Myös muista lomakkeista tulee aika ajoin tarkistaa, että laki-§:t ja muut pohjatiedot ovat ajan tasalla. Myös hallintosääntöön tehtävien muutosten vaikutus tulee huomioida lomakkeistossa. Asioiden valmisteluun tulee myös varata riittävästi aikaa. Näin parannetaan sekä kunnan että asiakkaan oikeusturvaa myös mahdollisissa valitustilanteissa. Tämä on tiedostettava myös toimintatapoja ja prosesseja uudistettaessa vrt. riskikartotus/epäonnistuminen osaamisen hallinnassa.

Avustuskäytäntö

Luonnos Kuhmon kaupungin avustuskäytännöksi on laadittu 30.1.2019. Kaupunginhallituksen käsitteli kokouksissaan 5.2.2019 § 31 ja 26.2.2019 § 48 Kuhmon kaupungin em. luonnosta. Avustuskäytännöstä on pyydetty lausunnot vanhusneuvostolta (19.3.2019 § 15), maaseudun neuvottelukunnalta (11.3.2019 § 4) ja nuorisovaltuustolta (20.3.2019 § 22).

Avustuskäytännöstä laadittu asiakirja luo selkeyttä avustusten jaon taustalla oleviin periaatteisiin ja tekee avustuskäytännöstä johdonmukaisen ja läpinäkyvän. Tarkastuslautakunta suosittelee, että avustuskäytäntö tuodaan kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

3.2 Henkilöstö

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2018 arviointikertomuksessa huomiota henkilöstöraportin valmistumisen myöhäiseen ajankohtaan verrattuna tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen valmistumiseen. Koronakriisistä ja siitä seuranneista henkilöstöasioihin liittyvän ylimääräisen työmäärän vuoksi on ymmärrettävää vuotta 2019 koskevan raportin valmistumisen viivästyminen (käsitelty kh1.6.2020 § 130).

Vuotta 2019 koskevan henkilöstöraportin mukaan sairauspoissaolojen suhteen Kuhmossa tilanne on keskimääräistä parempi. Kuhmon omassa toiminnassa verrattuna vuoteen 2018 sairauspoissaolojen kestot ovat lyhentyneet niin 1-3 pv, 4-9 pv kuin 10-59 pv poissaoloryhmissä. Edellä olevan perusteella työterveyshuollon kustannusten olisi odottanut laskevan verrattuna vuoden 2018 kustannuksiin. Kustannukset ovat kuitenkin nousseet molemmissa korvausluokissa (I ja II). Onko ennalta ehkäisevällä työterveyshuollon toimilla ollut vaikutusta sairauspoissaolojen vähenemiseen? Laki-

sääteisen ehkäisevän työterveyshuollon kustannukset nousivat 17.000 euroa ja yleislääkäritasaisen sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannukset nousivat 20.000 euroa.

Tarkastuslautakunta toivoo, että työterveyshuollon palvelujen tuottajan vaihtuminen Kainuun Merityöterveyshuolloilta Kalevalan työterveyshuollolle tuo kustannussäästöjä.

Tarkastuslautakunta toivoo, että Monetran myötävaikutuksella hr-järjestelmää hyödynnetään jatkossa henkilöstön osaamisen kartoituksessa ja kehittämisessä kaikilla kaupunkiorganisaation toimialoilla. Tämä on tärkeää muun muassa henkilöstön eläköitysmäärä ja uuden henkilöstön rekrytointitarpeesta johtuen.

Kaupunkiorganisaatiossa on päätetty käydä kehityskeskustelut kaikkien työntekijöiden kanssa, mutta niitä ei ole käyty. Kehityskeskustelujen tuloksia hyödynnetään palvelujen muotoilussa ja kun etsitään keinoja toiminnan tehostamiseen.

3.3 Kaupunkiympäristön palvelualue

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmassa vuoden 2019 osalta painopistealueena oli kaupunkiympäristön palvelualue.

Kaupunkiympäristön palvelualueen toiminnalliset tavoitteet ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti.

Palvelualueella toimintatuotot jäivät tavoitteesta 441.000 euroa (-9,6 %). Toimintakulut ylittyivät 64.000 euroa. Toimintakate jäi tavoitteesta 505.059 euroa (13,0 %). Tulopuolella toteuman pienutta selittävät osin metsänmyyntituottojen jääminen budjetoidusta, Sivakkahallin siirtyminen Kuhmon Yrityssampo Oy:n omistukseen ja Kainuun sotien palvelutarpeesta (ateria, siivous, vuokra) kts. toimintakertomus s. 118-119.

Tekninen lautakunta (ulkoinen)

	Toteuma, 2019, €	Ta 2019, €	KS 2019, €	KS-Ta, €	KS-TA, %	Tot - KS, €	Tot - KS, %	TP 2018, €	Muutos, € 2019-2018	Muutos, % 2019-2018
Myyntituotot	2 501 395	2 699 207	2 699 207	0	0,0	-197 812	-7,3	2 853 446	-352 051	-12,3
Maksutuotot	235 101	289 000	289 000	0	0,0	-53 899	-18,7	344 486	-109 385	-31,8
Tuet ja avustukset	62 500	92 300	92 300	0	0,0	-29 800	-32,3	170 584	-108 084	-63,4
Muut toimintatuotot	1 331 111	1 490 181	1 490 181	0	0,0	-159 070	-10,7	1 522 329	-191 218	-12,6
TOIMINTATUOTOT	4 130 106	4 570 688	4 570 688	0	0,0	-440 582	-9,6	4 890 845	-760 739	-15,6
Henkilöstökulut (ulk.)	-3 763 872	-3 805 750	-3 805 750	0	0,0	41 879	-1,1	-3 735 533	-28 338	0,8
Palvelujen ostot	-1 563 678	-1 515 925	-1 515 925	0	0,0	-47 753	3,2	-1 796 789	233 110	-13,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 430 872	-2 451 395	-2 451 395	0	0,0	20 523	-0,8	-2 641 808	210 936	-8,0
Avustukset	-573 507	-521 200	-521 200	0	0,0	-52 307	10,0	-589 252	15 745	-2,7
Muut toimintakulut	-187 286	-160 468	-160 468	0	0,0	-26 818	16,7	-304 191	116 904	-38,4
TOIMINTAKULUT	-8 519 216	-8 454 738	-8 454 738	0	0,0	-64 477	0,8	-9 067 573	548 357	-6,0
TOIMINTAKATE	-4 389 109	-3 884 050	-3 884 050	0	0,0	-505 059	13,0	-4 176 728	-212 381	5,1

	Toteuma, 2019, €	Ta 2019, €	KS 2019, €	KS-Ta, €	KS-TA, %	Tot-KS, €	Tot.-KS, %	TP 2018	Muutos € 2019-2018	Muutos, % 2019-2018
Toimintakate, €										
Tekninen lautakunta ja -hallinto	-106 496	-87 479	-87 479	0	0	-19 017	21,7	-101 309	-5 187	5,1
Alueiden käyttöpalvelut	6 953	118 784	118 784	0	0	-111 831	-94,1	181 996	-175 043	-96,2
Kunnallistekniset palvelut	-1 248 682	-1 094 965	-1 094 965	0	0	-153 717	14,0	-1 210 524	-38 158	3,2
Tilapalvelut	-2 340 409	-2 211 843	-2 211 843	0	0	-128 566	5,8	-2 405 951	65 542	-2,7
Rakennusvalvonta	-64 512	-43 092	-43 092	0	0	-21 420	49,7	-62 093	-2 419	3,9
Yksityistiepalvelut	-635 963	-565 454	-565 454	0	0	-70 509	12,5	-578 848	-57 115	9,9
Yhteensä	-4 389 109	-3 884 049	-3 884 049	0	0	-505 060	13,0	-4 176 729	-212 380	5,1

Talousarvion laadintaohjeissa kehoitetaan realismiin henkilöstökulujen sijaismäärärahoja budjetoidessa ja kirjaamaan pakollisiin palveluostoihin mahdollisimman tarkat summat, ei budjetointia varovaisuussyistä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että talousarvion laadinnassa toimintatulot ja -kulut tulee budjetoida mahdollisimman realistisin.

Taksat, maksut, ohjeet ym.

Kaupungin www-sivujen mukaan muun muassa rakennusvalvonnan tarkastus- ja valvontatehtävistä suoritettavat maksut on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.8.2010 § 30 ja ne ovat tulleet voimaan 1.11.2010. Sitä edellisen kerran em. taksat on tarkistettu vuonna 2005.

Edelleen kaupungin www-sivujen mukaan Kuhmon kaupungin ympäristönsuojelumääräykset asiakirja on vuodelta 2008 (29.5.2008).

Kaupunginvaltuusto on 18.1.2011 § 9 päättänyt taksan maa-ainesten ottamissuunnitelman tarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta sekä muista viranomastehtävistä annettavien kustannusten perimisestä. §:n liitteenä on Kuhmon kaupungin maa-ainestaksan maksuperusteiden suositus, joka on tullut voimaan 1.3.2011.

Tarkastuslautakunta pyytää kaupungin eri toimialoja tarkistamaan ja päivittämään taksat, maksut sekä muut määräykset ja ohjeistukset (§:t, ohjeet, maksut) 2020-luvun tasolle. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota, että tiedot tarkastetaan ja päivitetään riittävän usein tietojen ajantasaisuuden varmentamiseksi.

Kiinteistöriskit ja -strategia

Strategisissa riskeissä kiinteistöriskit on kirjattu merkittäväksi riskiksi, ja ne lisäävät kaupungin taloudellisia paineita merkittävästi suunnittelukaudella. Toimintasuunnitelmassa tavoitteeksi on asetettu vuodelle 2019 Kiinteistöstrategian laadinta ja noudattaminen. Tämä on kuitenkin jäänyt toteuttamatta.

Tiukasta taloudellisesta tilanteesta johtuen tarkastuslautakunta kiirehtii kiinteistöstrategian laadintaa.

Henkilöstöresurssit ja palvelujen muotoilu

Merkittäviä strategisia riskejä ovat talouden epätasapaino ja työvoiman saatavuus. Riskejä ovat myös heikko työyhteisöosaaminen ja johtamisjärjestelmä sekä epäonnistuminen osaamisen hallinnassa. Kaupunginvaltuusto on sitoutunut siihen, että edelleen meneillään olevan yt-menettelyn tavoitteena on vuosien 2019-2022 aikana saada noin 60 henkilötyövuoden vähennys, josta osa hoidetaan eläköitymisten ja määräaikaisten työsuhteiden päättymisen kautta. Toimintatapoja ja prosesseja uudistamalla sekä henkilöstön työnkuvia muokkaamalla vastataan tähän haasteeseen.

Muun muassa kaupunkiympäristön palvelualueen riskeissä merkittävänä riskinä mainitaan henkilöstön eläköityminen.

Tarkastuslautakunta kannustaa palvelun muotoilussa henkilöstöresurssin joustavaan kohdentamiseen yli organisaatorajojen. Osaamista kehittäen ja digitaalisuutta hyödyntäen tarjotaan palvelut sekä sisäisille että ulkoisille asiakkaille taloudellisesti ja tehokkaasti. Samalla turvataan myös palvelun saatavuus ja nopeus häiriötilanteissa, kun osaaminen on jaettu laajemmin.

Toiminnasta viestintä

Kaupunkiympäristön palvelualueella koskevassa strategiasta johdetussa toimintasuunnitelmassa tavoitteena on monipuolistaa viestintää toiminnasta ja häiriötilanteista. Tarkastuslautakunta on saa-

nut palautetta niin sisäisen kuin ulkoisen viestinnän kehittämiseksi muun muassa kaukolämpöremontteihin, katujen korjauksiin ja kunnossapitoon kuin korjausrakentamiseen liittyen.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että esimerkiksi katujen korjaustöistä ja liikennejärjestelyistä viestintää kohdennetaan ja informoidaan ajantasaisesti erityisesti niille kotitalouksille, joita remontti sivuaa. Myös organisaation sisäiset asiakkaat tulee huomioida remonttien toteuttamiseen liittyvän viestinnän ajantasaisuus huomioiden. Tämä järkevöittää muiden töiden suunnittelua ja varautumista, kun tiedetään remonttien toteuttamisajankohdat riittävän ajoissa.

4 MUU TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINTI

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Kaupunki	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Investointimenot, 1000 €	4 415	4 235	9 393	6 506	13 251	3 383	2639
Rahoitusosuudet, 1000 €	138	473	1 444	275	211	573	1108
Netto, 1000 €	4 277	3 763	7 950	6 231	13 040	2 810	1 531
Toimintakate, 1000 €	-57 850	-58 584	-60 445	-59 843	-59 660	-60 492	-60 433
Lainakanta, 1000 €	18 274	17 966	20 107	26 240	36 524	36 486	40 260
Lainat, €/asukas	2 007	2 283	2 283	3 036	4 297	4 378	4 965
Nettolainat, €/asukas	108	-85	233	798	1 693	1 800	2 184
Kaupunkikonserni	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lainakanta, 1000 €	28 250	26 567	27 624	34 202	50 804	56 047	62 930
Lainat, €/asukas, konserni	3 100	2 968	3 136	3 957	5 978	6 726	7 684
Omavaraisuusaste, %	51,3	52,3	51,8	49,3	41,3	37,4	35,5
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	36,7	35,4	36,4	41,5	57,9	65,1	70,6
Asukasluku	9 112	8 950	8 806	8 644	8 499	8 333	8 190
Tuloveroprosentti	21,0	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5

Kuhmon kaupungin taseessa on 31.12.2019 edellisten kausien alijäämää ennen 2019 tilikauden alijäämän siirtoa 182 tuhatta euroa. Tilikauden 2019 alijäämä on 1,58 miljoonaa euroa, joten tilikauden alijäämäksi muodostuu 1,76 miljoonaa euroa. Kuntalain mukaan kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa viimeistään vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuonna 2019 erotulot jäivät budjetoidusta 821 tuhatta euroa. Vastaavasti valtionosuudet toteutuivat budjetoituun nähden 392 tuhatta euroa suurempina. Kaupungin tuloksen paraneminen edellisestä vuodesta 1,5 miljoonalla eurolla johtui rahoitusarvopaperien tuoton kehittymisestä. Mainion tuoton takana on onnistunut rahoitusarvopapereiden allokaatiomuutos vuoden alkupuolella.

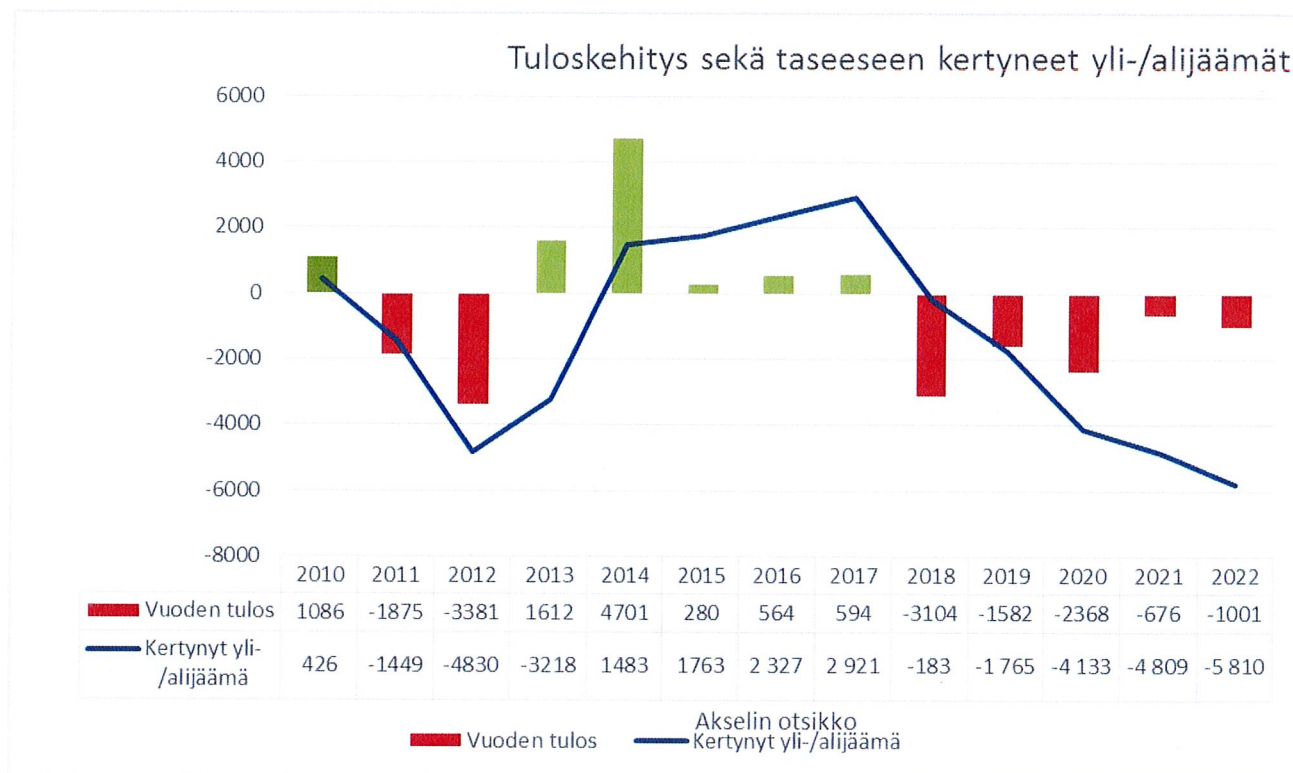
Kaupunki on onnistunut toiminnallisten tavoitteiden toteutumisessa hankalassakin tilanteessa ja yt-neuvottelujen käynnissä ollessa. Tulostavoite saavutettiin tai jopa ylitettiin ilman sote-ylitystä.

Kaupunkikonsernin vuosikate on positiivinen, mutta ei kata poistoja. Taseessa on vielä ylijäämää 5,6 miljoonaa euroa. Omavaraisuus on heikko ja suhteellinen velkaantuneisuus korkea. Konserniyhtiöiden talous on kohtuullisen hyvässä kunnossa, mikä parantaa kaupunkikonsernin tunnuslukuja.

Vuoden 2020 alkuvuodesta koronavirusepidemialla ja siihen liittyvillä poikkeusoloilla voi olla merkittävä vaikutus kaupungin taloudelliseen asemaan: oman toiminnan kulut kasvavat, verotulot vä-

henevät, sote-kulut kasvavat ja sijoitusten kehitys voi olla negatiivinen. Euromääräisiä vaikutuksia on mahdoton tässä vaiheessa arvioida.

Yhteistoimintamenettelyn numerollinen tavoite oli, että vuoden 2020 tulos on -146 tuhatta euroa ja vuoden 2022 loppuun mennessä alijäämät on katettu. Yhteistoimintamenettelyn toimenpiteistä on sovittu vain vuoden 2020 osalta. Talousennusteen 4/2020 mukaan vuoden 2022 tulos on – 1 miljoonaa euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunki on onnistunut sopeuttamaan toimintaa, mutta taloutta rasittaa sote-maksujen kasvaminen. Tässä taloudellisessa tilanteessa epäonnistumisen vaara voi olla varoivaisesti käydyt yt-menettelyt ja alimitoitettut toimienpiteet. KPMG antoi Kainuun sote kestävälle pohjalle –arvioinnin loppuraportin viime syyskuussa. Koronapandemia keskeytti ja sotki keskusteluja soten talouden saattamiseksi kestävälle pohjalle. Lisäksi epävarmuutta lisää valtakunnallinen sote-muutos, josta valmistelu on meneillään.

Tarkastuslautakunta huolestuneena seuraa kunnan velkaantumista, jolle ei näytä tulevan käännettä. Kiinteistöriskit ovat nousseet merkittäväksi ja lisäävät taloudellisia paineita suunnittelukaudella. Tällä hetkellä suunnitellaan uuden terveysaseman rakentamista. Valtion toimet kuntien tehtävien liittämisessä eivät ole linjassa saatuihin valtionosuuksiin.

5 YHTEENVETO

Tiukasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta kaupunki on vuoden 2018 tapaan pysynyt omassa toiminnassaan budjetissa. Sote-kulujen kasvu ja soteen liittyvät valtakunnalliset linjaukset aiheuttavat Kuhmolle erittäin merkittävän taloudellisen riskin, mutta myös tiloihin liittyvän riskin. Tilanne ei vuoden takaiseen tarkastuslautakunnan arvioon nähden ole parantunut. Lisäksi koronaan liittyvät kustannukset ovat suuri arvoitus.

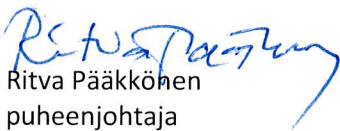
Koronapandemia ja poikkeusolot oletettavasti kasvattavat myös kaupungin oman toiminnan toimintakuluja. Omaan toimintaan tulee tarkastella edelleen kriittisesti, jotta yt-menettelyt ja muut toimenpiteet ohjaavat aidosti toiminnan tehostamiseen ja henkilöstösopeuttamisella saadaan tilanne oikeenemaan.

Henkilövaihdosten, eläköitymisten ja palvelumuotoilun myötä johtamisessa tulee kiinnittää huomiota tiedon kulkuun, hallinnon toimivuuteen ja henkilöstön jaksamiseen resurssien pienentyessä.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupunkiorganisaation henkilöstöä hyvin tehdystä työstä.

6 ALLEKIRJOITUKSET

Kuhmossa 11. kesäkuuta 2020

Ritva Pääkkönen
puheenjohtaja

Pentti Sorjonen
varapuheenjohtaja

Miia Ainasoja
jäsen

Tauno Harinen
jäsen

Päivi Haverinen
jäsen

Marjatta Morozova
jäsen

Tuomo Määttä
jäsen

Pertti Saarimaa
jäsen